

“No és rellevant saber quines coses de la novel·la són autobiogràfiques”

Najat El Hachmi (Nador, Marroc, 1979), ha estat una de les estrelles del darrer Sant Jordi amb la novel·la *L'últim patriarca* (Planeta), premi Ramon Llull. El 2004 havia publicat el llibre de narracions *Jo també sóc catalana*. Llicenciada en filologia àrab per la Universitat de Barcelona, va arribar a Vic a 8 anys.

Najat El Hachmi publica a Planeta la novel·la *L'últim patriarca*, premi Ramon Llull.

—El lector s'imagina que el llibre és poc o molt autobiogràfic, que la narradora és l'autora, però els detalls de la vida del pare són tan íntims que fan pensar que us heu ajudat de la ficció. Quina relació hi ha en el llibre entre autobiografia i ficció?

—Tots els textos d'una manera o altra reflecteixen una part de nosaltres i, en aquest sentit, tot el llibre és autobiogràfic. Però això no vol dir que ho sigui literalment, que les anècdotes, tot el que hi passa, sigui el que ha passat a l'autora o a la seva família. I si hi ha coincidències biogràfiques no són només meves, les podem trobar en milers i milers de nois i noies, del trencament familiar al reagrupament.

—Heu volgut mantenir amb fidelitat el Vic que us va acollir. Per les descripcions i els noms dels carrers, és fàcil d'identificar la ciutat.

—Són els meus paisatges.

—Expliqueu molt bé les circumstàncies que fan del pare protagonista, el darrer patriarca, l'hereu d'una família marroquina, envoltat de germanes, un malcriat i un milhomes, consentit pels pares. És un personatge que es troba sovint?

—No, és una mica particular. No sé si és extrapolable. Sí que per una banda és molt consentit i està molt acotxat per totes aquelles dones, però també té un pare que el marca. I, a més, l'influeixen moltes situacions determinades.

—El detall de la narradora que llegeix un diccionari català del primer al darrer mot és basat en la vostra vida?

—És una manera de parlar de com la protagonista busca explicar-se el món a través de l'element de la paraula.

—Però és el que vàreu fer de petita?

—És que jo no us diré quines coses són meves i quines no. No trobo que tingui rellevància.

—La narradora admira Mercè Rodoreda. No penseu que el llibre mostra la influència d'aquesta autora, que exhala un

mateix perfum estilístic, per dir-ho així?

—En efecte, hi ha gent que ho diu, que he begut molt d'ella. I si es nota, no em fa res, al contrari.

—La primera part, la de la infantesa del pare i la història de la família, al Marroc, no el vàreu poder viure. Us va costar més fer-la que no pas la part catalana?

—No, perquè hi ha un punt de vista mitificador, que és la visió que jo he construït d'aquell

univers, a partir dels vuit anys, quan vaig deixar-lo.

—Us va caldre documentar-vos?

—No.

—Tot i que la novel·la consta de dues parts, l'anterior i la posterior a l'arribada de la protagonista a Catalunya, l'estructura es manté igual, amb capítols dedicats a històries concretes, sovint tancades, com si fossin relats, peces autònomes. Per fer ben unitari el llibre, suposo.

—Exactament. Intento que cada capítol tingui una autonomia. Se'n poden dir escenes, moments. Un tema tancat. Un fet important.

—Heu tingut necessitat, diguem-ne vital, d'escriure aquest llibre?

—No. Jo escric per necessitat. Escriure és una necessitat vital, però no escriure aquest llibre en concret, sinó escriure. Ara bé, sí que en aquest llibre hi ha temes que tenia necessitat d'abordar.

—El pare protagonista és el darrer patriarca perquè ja no poden quedar més patriarques com ell al Marroc, o perquè ja no podrà continuar fent de patriarca, a casa nostra?

—No, no és que no en quedin més. És només el darrer patriarca de la seva família, de la nissaga familiar que retrato, el darrer que està legítimat de ple dret. Quan la filla trenca amb el poder establert trontollen moltes coses i una de les que cauen és el paper autoritari i dèspota del pare.

—Un cop fet aquest llibre, cap on enfilareu els següents?

—De moment, no m'ho he plantejat. Estic com en un parèntesi, entre la promoció del llibre i pair tot això, i després ja ho veurem. El que sé que faré és continuar escrivint el que em vingui de gust, que és el que he fet fins ara.

Lluís Bonada